

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
Romania și Streinatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 filli —

OLTEANUL**INSERTIUNI:**

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

REDACTIUNEA:

Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47, (casele l. Peia).
— Vis-à-vis de Magistrat. —

Apare în fie-care Joi seara, sub
direcția unui comitet de redacție.

ADMINISTRAȚIUNEA:

Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47, (casele l. Peia).
— Vis-à-vis de Magistrat. —

Creșterea tineretului în școlile populare.

(In trecut și prezent).

Cel mai însemnat lucru în viața unui popor este de bună seamă creșterea ce i-să dă acestuia încă dela început, căci rezultatul creșterii bune sau rele a tineretului va fi barometrul de mai târziu al respectivului popor în ce privește cultura și simțământul național, căci creșterea tineretului este dătătoare de ton în întreaga viață socială, politică și culturală în întreaga manifestare de mai târziu ca popor conștiu de sine în fața altor popoare.

Noi românii avem proverbe cari conținând înțelepciunea de veacuri a poporului, anumite lucruri foarte serioase și de mare interes le spune românul într'un proverb, la cele de mai sus ar reflecta românul cu proverbul: „ziua bună să cunoaște de dimineața”. Judecând după proverbul acesta creșterea tineretului în școlile elementare, creșterea viitorilor conducători ai neamului nu în școlile de stat, nu în școlile comunale, ci în școlile noastre confesionale în raport cu trecutul, numai îngrijorare ne poate produce. Căci până când în trecut lucrul principal era limba maternă și pondul să punea pe o creștere cât să poate de bună și națională în școlile noastre românești acum mintea beților băeți este cu totul zăpăcită căci până când el nu a auzit în viață un cuvânt strein, (în comune curat românești unde afară de dascăl, poate preotul și notariul de știu vorbi în vre-o limbă streină) vine învățătorul să-l învețe două limbi deodată, pe el care în limba mamei sale abia știe îngâna câteva cuvinte.

Creșterea aceasta, respective ne-creșterea aceasta ce face din bietul băiat? Îl zăpăcește cu totul, căci până când acasă aude numai cuvinte dulci românești, în școală învățătorul, de teamă, că nu ar produce destul progres în limba maghiară, după cum pre-

tinde inspectorul, neglija cu totul limba română și și dacă nu o neglija dar nu se mai interesează ca să-i învețe pe copii dulcea limba română cum ar trebui de oarece pentru acest fapt nu va fi tras de nime la răspundere, pe când dacă nu produce destul progres în limba maghiară, respective nu zăpăcește mintea băieților în destul, îndată îl suspendează inspectorul sau cel puțin este tras în cercetare disciplinară.

Natural, că între atari împrejurări fie-care învățător încearcă să se scuze, că altfel nu se poate, trebuie să facem cum zice inspectorul. De unde urmează apoi, că bieții băieți cari vor eși din școlile confesionale de aci înainte, vor fi tot atât de zăpăciți ca și cei dela școlile de stat sau comunale. Până ce în trecut învățătorul român cu mare dragoste își învăța băieții întâmplări frumoase din istoria neamului, poezii și cântece din poezii cei mai buni ai noștri, cari înviorau și înălțau sufletul băiatului, văzând de câtă mărime s'au învrednicit strămoșii, astăzi pe perețele școlii atârână tabela cu notele imnului național strein pe care trebuie să-l învețe băieții, căci dela cântarea bine al acestuia atârână fericirea învățătorului lor.

Cugetându-mă asupra acestora, cu durere îmi vine în minte întrebarea: unde mergem? Noi mergem așa să vede tot din rău în și mai rău, vorba marelui poet M. Eminescu:

Vai de biet român săracul
Înapoi tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici să 'ndeamnă
Nici îi este toamna, toamnă,
Nici e vară, vara lui,
Ci-i strein în țara lui.

Generațiunea zilei de astăzi creșcută de bunii învățători, penzionați în mare parte cu forța, înzădar întreabă dela micii lor fii sau frați mai mici o poezioară drăguță de-ale lui Alexandri, sau Bolintineanu, despre vitejiile vre-unui Domn român, a lui Ștefan cel mare, Mircea și alții, căci nu vor ști, vor spune, că d-nul învățător de acum nu-i mai învață așa ceva

Să aruncăm o privire în viitor să

vedem ce să va alege din băeții cari azi să crească în chipul arătat mai sus, din partea unui atare învățător? Să vedem ce oameni crește un atare învățător, pentru neam, biserică și stat? Pentru neam și pentru biserică din capul locului nu-i crește pe băieți, căci nu-i pasă de factorii competenți în creșterea băieților pentru neam, Consistoriul și delegații lui pentru d-l învățător de azi nu înseamnă nimic, este destul dacă să are bine cu d-l inspector și îi împlinește dorințele acestuia. Dacă cu ocaziune binevenită și-a putut petrece în societatea d-lui inspector acesta îl ia în grația sa de care să bucură și pe viitor dacă nu se arată cum în realitate ar trebui să fie un învățător român.

În mâna acestor fel de oameni este creșterea fiilor noștri încredințată. Aceștia vor crește din fii noștri buni cetățeni, pentru că cel care nu-și iubește neamul și legea va putea iubi patria (sic)? Nu! iubirea patriei, o iubire de ordin mai abstract (înalt), pe care o cred a sădi în micii viitori cetățeni inspectorii și atari învățători nu o vor putea sădi nici odată înainte de a sădi în ei iubirea de neam și lege, pe carea bazându-să aceasta ar putea fi numai cultivată îndeajuns după măsura legii a cărei germen există în sufletul nostru. De aci urmează, că tinerimea creșcută fără nici un rost, zăpăcit creșcută așa va îmbătrâni și va pieri lăsând o stagnare dureroasă în popor după ea, la delăturarea căreia viitorimea o să aibă mult a osteni.

Sărman popor unde ai ajuns? Să nu-ți poți crește fii tăi după legea naturală sădită în sufletul unui fie-cărui om. Creșterea fiilor noștri azi după cum să prezintă așa deja de pe acum o să o deplângă viitorimea multă vreme, de aceea cu durere atragem atențiunea factorilor competenți asupra acestui fapt.

Omega.

Memoriul d-lui Dr. Mihiu.

De bună seamă cetitorii foaiei noastre au auzit de multe ori povestindu-se despre memoriul ce l'a prezentat ministrului președinte Khuen, fruntașul vieții românești D-nul Dr. Mihiu, spre lămurire dăm aci în întregime articolul din „Revista Economică” referitor la dorințele noastre pre teremul economic.

— Intre condițiile înșirate taxative ca indispensabile pentru o împreună-viețuire și conlucrarea pacinică între poporul român și maghiar, dl Dr. Mihiu — ca adânc cunoscător a împrejurărilor și nevoilor noastre — semnalează — de sine înțeles — și unele de natură economică-socială.

În punctul 18 al memoriului său dl Dr. Mihiu cere ca :

„Acțiunea de ajutoare economică a statului să se estindă și asupra ținuturilor românești”.

În punct 19 :

„Codificarea legii de colonizare, în acel înțeles, ca în ținuturile locuite de Români, dacă statul cumpără sau are moșii de parcelare, prioritate de drept la acele pământuri să aibă populațiunea din preajma aceleora”.

Iar în punct 20 ca :

Statul și organele aministrative să sprijinească cu bunăvoință însoțirile de cumpărare, valorizare și consum și reuniunile în ființă sau cari se vor înființa în scop de a promova progresul agronomic, industrial și comercial menit a înălța bunăstarea economică a poporului român din patrie.

Precum se știe în ce privește ajutoarea economică din partea statului poporul român a fost până în prezent cum nu se poate mai mașter tractat din partea tuturor guvernelor ungare, ce s'au perendat dela 1867 încoace. Pe când Săcuii au fost și sunt vecinic copiii desmierdați ai guvernelor, li se deschid căi ferate nouă și alte căi de comunicațiune, se întemeiază pe teritorul lor număratoase stabilimente industriale de stat, se sprijinește direct și indirect economia lor

de vite, li-se dau ajutoare bănești și împrumuturi ieftine etc; și pe când compatrioții noștri Sași se bucură pe toată linia de bunăvoința guvernului împărțându-se an de an de însemnate ajutoare bănești din fondurile statului pentru protejarea și promovarea industriei indigene — pe atunci Romanii în schimbul jertfelor considerabile de bani și sânge ce aduc pentru susținerea statului, sunt consecvent trecuți cu vederea, de soartea lor nu se interesează factorii diriguitori ai statului, ținuturile românești sunt lăsate pradă sărăciei și poporul constrâns a-și părăsi vatra și ași lua drumul Americii. Cel mult dacă să deschide în ținuturile românești câte o fabrică de magharizare.

Colonizările, câte s'au făcut până acum din partea statului, departe a fi, ceea-ce ar trebui să fie, acțiuni economice merite a nivela densitatea populațiunii și a înbunătăți condițiile ei de trai, au fost îndreptate toate fațăș contra elementului românesc și cu scopul mărturisit și nemărturisit de a-l nimici pe acesta și economicește.

Ba nu au lipsit voci de acelea, cari au pretins deadreptul introducerea monopolului de stat pentru cumpărarea moșilor românești ajunse la licitație publică și în timpul mai nou chiar expropriearea forțată a Româniilor și colonizarea lor în ținuturi curat maghiare.

Întreprinderile noastre economice-financiare : societăți pe acii pe acții și însoțiri, câte avem, nu numai că nu se bucură de nici o bunăvoință și de nici un sprijin din partea organelor statului și ale administrației, din contră sunt expuse în multe părți deadreptul la șicane și vexațiuni, făcându-li-se dificultăți la înregistrarea firmelor, excepționându-se numirile și numele românești; la prezentarea fashiunilor de dare, la măsurarea contribuțiilor lor, nemai amintind și de alte mici șicane ale poștei și altor organe asupra cărora s'ar putea întocmi un întreg memoriu.

Ceea-ce dl Mihiu cere dela guvern pe seama noastră în punctele 18, 19 și 20 ale memoriului său, este minimalul pretensiunilor ce suntem în drept a ridica față de stat pe teren economic; nu cere decât dreptate

și echitate, egală ocrotire și a intereselor noastre economice din visteria statului, la care și noi din greu contribuim.

Dat ne va fi oare să vedem un guvern maghiar pătruns de atât simț de dreptate și echitate, încă să se hotărască a ne împlini fie și numai acestea minimale pretensiuni?

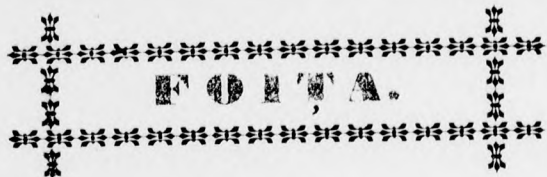
Portul Țării Oltului.

În timpurile mai din urmă, începem să ne mai deșteptăm și noi din somnul cel greu de până acum și să ne mai desmetecim din zăpăceala în care ne-a adus vitregia sorții. Începem a ne da seamă de comorile neprețuite ce sunt ascunse în sânul poporului nostru. Bărbați cu vederi depărtate și cu mintea trează ne atrag privirea asupra datinelor și obiceiurilor părintești și asupra legii strămoșești a neamului nostru.

Ne pun înaintea ochilor portul acela simplu și totuși de o frumusețe rară, jocurile acelea măestrite, ce le joacă țaranul nostru în zilele de sărbătoare. Ne spun să avem mare grijă de hainele mândre cu cari să 'mbracă sătenii noștri, și să nu le lăsăm pe mâni streine, să le pângărească, să i-le ia și să-i dea în schimb numai niște zdranțe negre.

În special se atrage atențiunea doamnelor noastre, cari în locul prim sunt chemate pentru îngrijirea portului nostru. Sunt invitate să facă pașii de lipsă spre scopul acesta, iar dânsule să 'ndreaptă spre institutele noastre culturale și spre bărbați singuratici, cari sunt în stare să le dea ajutor pentruca să înființeze mai multe ateliere (lucrători) în cari să se pregătească vestimente de-ale țaranilor noștri și apoi să le pună în vânzare în diferite orașe. O propunere pe cât de frumoasă și de însuflețitoare, pe atât de potrivită pentru a scăpa portul ce e în primejdie de a se înstreina și împetrișta cu totul.

O propunere, țcare poate fi pusă în praxă în toate ținuturile locuite de români și deci și în vestita țară a Oltului, unde rasună încă dulcea limbă românească și unde ochii țî-să desfătează încă în privirea frumoaselor cusături de pe hainele Oltenilor. Și mai

Mamei.

Stoluri lungi de rândunele în zimbiri de primăvară
Ciripind prin aer zboară și să 'ntorc la cuiburi țară.
În vestmânt de flori se 'mbracă lunca mândră, zimbitoare,
Căci în firea 'ntreagă astăzi este zi de sărbătoare!

Dragă mamă! Spune-mi mamă, de ce 'n lumea asta mare
Sufletu-mi bătut de gânduri nu mai află alinare?!
Simt în pieptul meu cel fraged, că în valul trist a vieții
Voiu pieri, cum duiioase stele-'n fața dimineții,
Și de sinul tău departe am să mor prin țări streine,
Sbuciumata mea vieată n'a fi cine s'o aline!...

... Când pe firul amintirii retrădesc vieața sfântă
Simt cum jalea mă pătrunde, simt cum dorul mă frământă,
Tu-mi apari atunci senină, zimbitoare și zglobie
Și-mi alungi durerea neagră... scumpa mea copiiărie!

Năia tristă a vieții mele azi mi-o poartă oști de valuri,
Și-'nzădar întorc privirea gânditoare 'ncet spre maluri.
Căci furtuna nebunatic printre valuri azi mă poartă.
Și nădejdea de scăpare, mamă dragă, azi mi-e moartă...
...Și când stau pierdut în noaple, sbuciumat de dor, suspine,
Îmi alin pe-o clipă jalea și-mi întorc gândul spre tine,

Și te văd cum stai duiosă și sub candela fierbinte
Tu te rogi... ți-e sfântă ruga... șoaptele tale-'s sfinte.

De-aș putea aș pune morții stavili negre de urgie,
Să trădesc și eu o clipă, ori o zi în veselie!...
O! mi-e dor nespun de tine, dor măcuța mea iubită,
Și mă zbucium și cutremur și-mi simt inima zdrobită,
Când un gând tiran îmi spune, c'am să mor prin țări, streine,
Sbuciumata mea vieată n'a fi cine s'o aline!...

București, 29 Iulie 1919.

Valeriu Crișan.

A. FAY.

Dreptatea lui D-zeu.

— Alegorie. —

Un călător muzulman, lihnit de căldură, mergea încet prin pustiurile Africei. O căldură teribilă încălzise nisipul, încât îi dogorea la picioare, căldura aceia îl îneca și nu peste mult a căzut amețit la pământ.

Ce lipsă e oare de această căldură grozavă? bolborosi el încet; ascunde Allah soarele, te rog ascunde-l! de nu l'ași mai vedea nici odată.

De-odată soarele se întunecă; nori negrii se adună la olaltă, ca o turmă speriată

de lupi, vântul începe să bată cu putere și nu peste mult începe o ploaie. Călătorul vesel acum aduce mulțămii lui Allah, că s'a recorit în urma acestei ploii. Ploaia însă curge; curge mereu; frunzele pomului, sub care s'a căutat adăpost, s'au udât și a începnt se curgă ploaie și sub pom. Nu e nicăiri loc de adăpost și hainele lui s'au udat de se puteau storce. Soarele a apus, a trecut căldura, care i-ar fi uscat hainele; vântul rece suflă încontinuu și muzulmanul acum tremura de frig. Au trecut zile, săptămâni întregi și timpul nu s'a mai întors spre bine: vântul și ploaia băntuiau pe schimbate. Ah, eu nefericitul! strigă el, perzându-și paciința, mai înainte am blăstămat soarele și căldura și acum ivirea soarelui trăbue se o cer ca o binefacere. Allah! te rog lasă soarele se stre-lucească iarăși până călătoresc, te rog, a-pără-mă de ploii El a ascultat cererea lui; norii s'au împrăștiat, curcubeul surădea pe bolta ceriului și soarele, ca un rege iubit de popor, care rege acum scapă din prisoare, voios, s'a arătat de după norii răzleși.

Mulțămii îți aduc ție Allah! strigă muzulmanul, făcând mătâni, hainele i s'au

ales trebuie să ne punem pe lucru acum, când și în satele noastre începe a să strecura, așa zicând pe nesimțite, bulendrele subțiri și rele ce să pregătesc pe la orașe.

Ce bine ar fi dacă mulțimea de doamne de pe la sate și de pe la orașe ar purta grijă de mândria portului nostru strămoșesc, care e o comoară scumpă ce am moștenit-o dela părinții noștri! Cât de bine ar face doamnele preotese și învățătoare să-și oprească ochii și pe fermecătoarele motive, ce împodobesc vestimintele plugarilor noștri.

Noi încă ne avem portul nostru caracteristic, compus la femei: din cămașa aceia frumoasă, țesută din pânză trainică de casă și împodobită pe la mâneci și pe la piept cu diferite cusături de flori; din cătrînța aceea de lână neagră ori roșie, ce să numește păstură și să poartă în partea dinapoi, împodobită iarăși cu fel de fel de motive românești, iar înainte cu un șurț de pânză sau de arniciu de o frumusețe deosebită, făcut cu atâta dibăcie și cusut cu atâta finețe, încât îți fug ochii pe el; unele mai poartă apoi și un pieptar frumos, ori cum s'ar zice «laibăr», care însă nu se ține de portul nostru, ci e împrumutat dela streini. În timp de iarnă mai iau și așa numitele «friuri», provăzute iar cu flori diferite. Acestea sunt părțile din care se compune portul țărăncelor oltene.

Acesta este portul cu care să mândriau mamele noastre și se mândresc și astăzi unele fete ori neveste, durere însă foarte puțin își mai împodobesc trupul cu astfel de frumuseți neprețuite, căci celea mai multe, în ziua de azi, au început a da pe nemțe și a schimba mândrele și trainicele haine românești cu niște zdranțe subțiri și slabe, încât să stai numai în loc și fără să faci nimica totuși părăe și se rup ca și cum ar fi putrede și coapte. Spre pildă în frunțașă comună Voila, încep a se folosi din ce în ce mai mult iile (cămășile) de giolgiu provăzute la mâneci, la guler și uneori și la poale cu niște rețe ce costă bani și trudă multă, lipsite în schimb de „pui” frumoși și fermecători, cari vădesc priceperea rară a româncelor noastre. Prin satele din apropierea Făgărașului, Dridif,

Beclean, Răușor scl. și în câte-va și mai depărtate, păsturile sunt părăsire cu totul mai ales la fete și'n locul lor au intrat așa numitele »androcuri«, ba mai mult chiar și'n locul acestora foarte multe poartă rochii de mătăsă neagră ori colorată. Singure »pomeselnicele« n'au pierdut nimic din forma dela început. Ce se mai zic de »laibărele« de azi, cari din ce în ce is mai scumpe și mai puțin trainice, apoi de ghetete, ce scârțăie nu numai în picioarele fetelor, ci și în ale tinerelor neveste, ba chiar și a babelor. De cărpe și de pălării nici nu mai fac vorbă, căci și forma veche și plăcută a acestora e dată uitării, și'n locul ei se 'ncuibă o formă schimonosită de pe la oraș. De altcum ar merge cum ar merge și treaba asta, dacă nu mai cei ce sunt în stare ar purta astfel de haine scumpe și slabe, dar când vezi că celea sărace se întrec mai vartos în cumpărarea de haine, care de care mai »împopoțată« (înzorzonată), deși burta-i striga 'n gura mare, că'n-a mâncat de 3 zile, atunci ți-se rupe inima de durere și-ți vine să oftezi zicând: Ce vrem să facem cu zdranțele acelea negre? Vrem să ne împodobim trupul cu ele? D'apoi mândrele noastre haine, dacă le faci cu gust și cu pricepere nu-s destul de frumoase?

Ne trebuie haine trainice și folositoare? Ce haine mai trainice și mai bune afli, ca celea de casă? Portul bărbaților încă se împistrițează din ce în ce mai tare. Cioarecii de lână și cu nește frumoase și noare iau o formă unguerească »de magyar bicskás«; apoi cămașa aceea de pânză, cu ștrafuri plăcute și cusături atrăgătoare de altădată se părăsește și'n locul ei începe să se folosească pânză colorată de boltă, zicându-se, că e mai trainică și nu trebuie s'o speli atâta. În locul pieptarelor iau »laibăre« nemțești și'n locul »recălelor« bune de pănură de casă se îmbracă cu nește »căputuri« negri și frumoase după cum zic unii. Ahea se mai păstrează »saricile« și »buboaule« călduroase, cari țin locul »bundelor« domnilor.

Ar mai fi multe de zis în privința aceasta dar nu le mai spun, căci în ziua de azi fiecare stă înainte cu aceea că a sosit

vremea să se peardă urma hainei groase și totuși slabe, scumpe și urâte, ce ne-au lăsat-o părinți noștri și 'n locul ei să 'mbrăcăm hainele ieftine, trainice (al naibii) și frumoase (când le cumperi dela orașe), fără zic și eu, că ar fi timpul să ne deschidem mai bune ochii și să ne prețuim după vrednicie portul nostru frumos și trainic. De ce să ne lăsăm hainele noastre mândre, când străinii se laudă cu ele și le arată tuturor ca pe nește podoabe rare, făcute cu atâta măiestrie, cât nu 'ncetezi a te minuna la vederea lor

După acestea avem altceva de făcut, decât să ne păstrăm cu cea mai mare scumpătate portul ce ni l-au lăsat părinții noștri. Dnele preotese și dascălițe au sfântă datorie să-l grijescă ca pe ochii din cap și să îndemne 'ntruna pe țărăncile noastre să poarte haine făcute de mâna lor, căci is mai bune și mai trainice și mai frumoase cele de casă ca hainele de boltă. Să le arete și să le spună cu câtă dragoste trebuie să țină la portul lor fermecător. Iar dnele dela oraș să dea mână de ajutor celor dela sate, intru valorizarea și pregătirea mai ușoară a îmbrăcămintelor țărănilor noștri, pentru că astfel dând mână cu mână să nu lase pierzării comoara nespuse de prețioasă a neamului nostru. Să luăm pildă dela alte neamuri ba chiar și dela Români de-ai noștri din alte părți, spre pildă de pe la cei dela Săliște și se ținem morțiș la acestea mărgăritare scumpe ale națiunii române.

Să ne punem pe lucru, până nu e prea târziu, pătrunși fiind de adevărul nestrămutat, că portul, limba și legea foc pe român să fie român, adecă urmaș vrednic al străbunilor noștri viteji și nu un slab și bun de răsul tuturor. Pe muncă deci până mai e vreme. Mi-ar plăcea să aud în privința aceasta și părerile doamnelor noastre atât a celor dela oraș, cât și dela sate să-și spună și domniilelor cuvântul arătând ce trebuie să facem pentru păstrarea neatinsă de mână străină a portului „Oltean”. Doamnele au deci cuvântul.

„Un glas modest“

uscat, a mers mai departe și peste vr'o câteva zile a ajuns în pusturile nisipoase a Sybiei.

Aici, fiindu-i sete, cu limba scoasă umbra se găsească un izvor, care să li aline setea grozavă. Înzădar! Pe unde a umblat a văzut numai nește locuri nisipoase. Umblă în dreapta, în stânga, căută urme de turme, cari ar fi semnul, că în apropiere e un izvor, însă n'a aflat nimic. Eată, că setea crește tot mai tare, ochii i s'au împăenginit și amețit, cade lângă otufă mică. Eartă-mă pentru prostia mea, Allah tu cel îndurător! murmură încet nefericitul; am blăstămat ploaia, te rog, trimete din nou ploaie, să îmi alin setea. Inse acum nu vede nici un semn de îndurare și în durerea lui grozavă, îl cuprinde un somn ușor. Și iată! o fantomă, în un val alb, strălucitor, luna fiind în stânga, soarele în dreapta ei, s'au coborât la cel care durmea; îl atinge peste frunte cu o creangă de oliv și el deodată se trezește, ca din o reverie adâncă. Văzând el fantomele acestea, mirat întrebă: cine ești?

Trimisul marelui Allah, îi răspunde-cerios fantoma și o frică groznică l'a suprins; a lui Allah, a cărui paciință de

trei ori a-i conturbat-o cu răzvrătirile tale. El e îndurător și nu vrea să te pedepsească pentru negliobia ta și eată acum încodată mai trimite ploaie, pe care tu ai afurisito odinioară.

Muritorule! învață, din experiențele tale, că rostul firii și soarta oamenilor e atât de înțeleaptă, sublimă, e într'o stăpânire atât de statornică, încât dacă voi le-ați putea privi cași noi cei cerești, a-ți deveni oameni indestuliji. Inș adacă voi, nu puteți trece o zală a lanțului firii, care e compus din miliarde de zale, atunci voi îndată credeți, că lanțul s'a rupt și încă nu este, cine să-l repareze.

PORUMBUL.

Un porumb, se mândrea înaintea tovarășilor lui, că ce pene frumoase are el, de cari nu avea nici unul. Porumbul umbra împrejurul mulțimei, când deodată năvălește asupra lor un șoim și dintre cei mulți, pasărea hooță îl prinde chiar pe el pe cel mai frumos și mai mândru, îl prinde, și îl omoară.

Ah eu nenorocitul! zise el când era în agonie, acum m'am convins, că cu cât e mai bine a te amesteca printre mulțime,

decât, a te separa de ea. Auziți renegaților?!

CALUL ARIPAT.

Un cal a văzut un vultur cum se înălța sus în văzduh într'o dimineață frumoasă de primăvară. Ce bine ar fi dacă a-și avea și eu aripi, ași zbura în cele patru părți a lumii.

Nu dori fiule, îi zise mamă-sa, un strămoș de-al tău, blândul pegaz, a fost chinuit nespuse de mult de călăreții nepri-cepuți! (poezii de-a doua mână).

Blaj, în 23/XI 1909.

Valeriu Crișan
st. cl. VIII. gimn.

Ghicitori.

Primăvara 'nveselesc
Vara eu te răcoresc
Toamna apoi te nutresc
Și iarna te încălzesc.

(Pomni).

Ce nu poți să faci în pod?

(Fântâna).

Ioan Lungu
Spânzură bumbu.

(Stălpul fântânii).

INVITARE LA ABONAMENT.

(O reprivire peste trecut.)

Inainte de toate mulțumim lui D-zeu, că ne-a ajutat ca să putem lucra cu folos în ogorul neamului. El, Stăpânul a fost acela care ne-a întărit în credința, că sămânța bună ce o vom arunca va prinde rădăcini, s'a desvolta, va înflori și va produce roade bune în ogorul neamului românesc obidit de dincoace de Carpați.

In rândul al doilea mulțumim tuturor colaboratorilor interni și externi ai foaiei noastre, rugându-i ca nici pe viitor să nu-și uite de noi, ci să scrie ca și până acum cu același foc, cu aceiași dragoste de neam, aducându și aminte, că cu toții suntem datori a lucra pentru luminarea poporului din care facem parte și să nu peardă nici când din vedere programul ce-l avem.

In rândul al treilea mulțumim tuturor sprijinitorilor foii noastre, tuturor binevoitorilor, cari pricepând rostul foaiei noastre, au răspândit foaia noastră în cercuri cât mai largi, așa încât astăzi «Olteanul» numără pre lângă o mulțime de abonați și sprijinitori ai săi în Transilvania și Ungaria, o mulțime și în România liberă și chiar și în Basarabia și a trecut oceanul și în America, îl poate vedea omul și ceti.

Dacă ne întrebăm, că în ce chip, într'un timp relativ scurt, căci abia acum intră în anul al 3-lea al existenței sale, a putut «Olteanul» să câștige inimile oamenilor de bine și să se răspândească tot mai mult și mai mult.

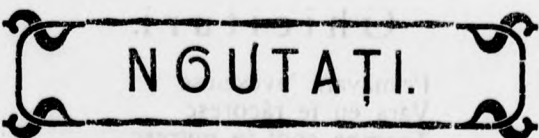
Răspunsul îl vom afla ușor, «Olteanul» a avut dela început un program foarte bun și anume: **Luminarea țaranului român, stărpirea rețelilor moravuri ce domnesc la poporul nostru, arătarea căilor ce duc la fericire pe poporul nostru, arătarea căilor ce duc la păstrarea limbei și legii strămoșești**, acestea ne-au fost și ne sunt deviza, a lăuda și preamări pe cei vrednici, a distruge și nimici pe cei nedemni și mișei.

Nime nu poate contesta adevărul celor de mai sus, căci noi nu ne-am abătut și nu ne vom abate nici când dela programul nostru de muncă.

Mângâiat este sufletul nostru acum la începutul unui nou an de muncă dacă vedem, că numărul abonaților noștri crește pe zi ce merge, dar și mai mângâiați ne-am simți dacă am vedea, că și țaranul nu numai inteligența, înțeleg preoții și învățătorii etc., ar abona tot mai mult foaia noastră anume scrisă pe înțelesul tuturor.

In nădejdea, că unul fie-care cetitor de-al foaiei noastre va ceti-o la prelinii săi îndemnându-i s'o aboneze și ei și ne vor onora cu trimiterea abonamentului pe anul 1911, cu mandat postal.

Redacțiunea.

— **Rugăm pe abonenții noștrii pe cari nu și-au achitat abonamentul, cari sunt și de doi ani, a și-l achita, căci din contră vom fi siliți a ni-l încassa pe altă cale.**

Adm. «OLTEANUL».

— **Spre plăcuta știre!** Cu plăcere vestim și facem cunoscut tuturor iubitorilor noștri cetitori, că la rugarea noastră, de toți iubitul nostru fost primredactor și director al foaiei noastre st. d-n **George Dobrinu**, meșter al condeiului, ni-a făgăduit, că întru cât îi vor ierta multele sale ocupațiuni, va colabora din când în când și pe viitor la foaia noastră.

Dumnezeu să-i ajute și să-l vedem în deplină sănătate și putere!

REDACTIA.

— **Protestul alegerii dela Ighiu.** Din Budapesta ni-se telegrafează, că protestul înaintat contra alegerii de deputat dela Ighiu a fost respinsă din cauza defectelor de formă. Notarul public a comis o greșală. Peste 15 zile se va înainta din nou protestul. Mandatul a fost apărut prin dr. Tetéleni iar protestul susținut prin d. dr. Aurel Vlad.

— «**Românul**» într'un articol mai lung intitulat „Noi probleme pentru băncile noastre” aduce înainte modalitățile, cum ar putea ajuta băncile românești la dezvoltarea comerțului și industriei naționale, din cari noi redăm numai următoarele 3 puncte:

1. Fie-care bancă românească să-și ia sarcina de a susține unul, doi sau trei comercianți sau industriași români din localitate, acordându-le credit în condițiuni deosebit de avantajoase și sprijinindu-i și altfel în orice privință. Respectivii cari vor beneficia de ajutorul băncii să rămână — bine înțeles — absolut liberi în ale lor, dar să permită băncii anumite drepturi de control.

2. Intru cât nu s'ar afla în localitatea băncii, nici un comerciant sau industriaș român de ispravă, să caute banca a atrage din alte părți asemenea comercianți sau industriași, iar dacă aceasta nu i-ar succede, să caute a sprijini formarea de atari indispensabili muncitori în ale economiei naționale votând ajutoare potrivite pentru doritorii de a se aplica acestor cariere cu obligațiunea, ca după terminarea școalelor și a anilor de practică, respectivii să sa stabilească în localitate. Forma potrivită cum s'ar executa aceasta în cadrele statutelor și ale legii, vor afla-o conducătorii băncilor potrivit împrejurărilor.

3. In fine despre rezultatele obținute în vreuna din aceste direcții, băncile să aibă datoria a-și da seama într'un fel potrivit.

— **Ciuma în Manciuuria.** Ciuma face mari ravagii în nordul Manciuuriei. In ultimele două săptămâni au murit 1000 persoane. Epidemia să întinde tot mai mult. Mulți medici veniți dela Petersburg și Peking au fost omorâți de locuitori. Soldații chinezi dela Mukden și Dalny au fugit.

— **Omor din gelozie.** La Praga un băiat de 6 ani, a venit la poliție și a anunțat, că tatăl său a ucis pe mamă-sa. Când agenții polițienești s'au transportat la locul indicat, au găsit în casă pe mama nefericitului copil, zăcând într'un lac de sânge. Soțul criminal a fost găsit spânzurat în podul casei. Cauza omorului se crede a fi gelozia.

— **Sborul lui Vlaicu în cinemotograf.** Din Orăștie ni-se scrie: Sâmbătă seara, în 21 l. c. s'a organizat în localitățile hotelului românesc „Central” din Orăștie o reprezentație cinematografică cu scopul de-a prezenta publicului pe cel dintâi sbu-

rător român. Sborul lui Vlaicu figura ca al șaselea punct din program, dar publicul impacient a cerut schimbarea programului, și punctul al doilea a prezentat deja sborul lui Vlaicu. Când s'a proiectat pe pânză „Inginerul Aurel Vlaicu, primul aviator român în sborul său dela Cotroceni”, publicul a isbucnit în aplauze furtunoase.

Deodată ne aflăm pe platoul dela Cotroceni în fața hangarului. Mașina de sburat o scot din hangar soldații de geniu. Inginerul Vlaicu și mecanicul său fac ultimele pregătiri. Vlaicu se urcă în nacelă și dă drumul motorului. Helicele încep să se învârtă încet, apoi tot mai repede și mașina o ia la fugă și apoi se înalță în văzduh ca o libelulă elegantă. In momentul când mașina s'a depărtat de pe pământ, publicul răpit de farmecul frumosului sbor, ca dintr'o gură a isbucnit în puternice: „să trăiască Vlaicu”. Vlaicu sboară tot mai sus și apoi plutește deasupra câmpiei, deasupra caselor, a unei ape și biserici ce să vad în apropiere. După mai multe evoluțiuni admirabile, începe să se coboare până ajunge iarăși pe pământ. Ovațiunile încep din nou și sânt adresate simpaticului inventator și sburător, care e de față cu mama, fratele și sora sa.

Inginerul Aurel Vlaicu a plecat Duminică dimineața către Berlin unde are să facă niște comande pentru a doua mașină de sburat. De-aici merge la Paris să cumpere și să încerce motorul, apoi să întoarcă la București și în atelierele școalei de arte și meserii își va construi a doua pasere măiastră cu ajutorul căreia la primăvară ne va surprinde într'o bună zi trecând Carpații. Să-i ajute Dumnezeu! „Tr.”

— **Nenorocire.** În comuna Șinca veche s'a întâmplat o nenorocire în casa vrednicului preot Ioan Fulcea. Servitorul dănsului pe la 8 oare dimineața, umblând fără grijă prin bucătărie cu pușca încărcată, aceia s'a slobozit și glonțul a lovit pe d-na preoteasă, care era ocupată cu pregătirea prânzului în bucătărie. Glonțul i-a pătruns pieptul ieșind prin spate. Imediat au dat ajutorul necesar medicul local Dr. Bolfa și medicii din Șercaia Dr. German și Moldovan chemați în grabă. Victima acestei nefaste întâmplări a fost transportată într'o stare disperată la spitalul comitatenz din Făgăraș. Dorim din parte ne ca Dumnezeu să o însănătoșeze cât mai îngrabă ca să-și poată crește cei 5 copilași, și din nou avertizăm pe cei nepricepători să nu se joace cu armele.

„G. Tr.”

— **Călătoria pe Căile Ferate Ungare,** în curând se va scumpi simților. Conduși de considerații absolut financiare, Direcțiunea C. F. U. a despus în ministerul de comerț un proiect pentru urcarea tarifului pentru călătoriile cu trenul.

Prețul biletului de clasa II se va urca la dublul, cel pentru clasa I la triplul — prețului pentru biletele clasa III.

Prețul biletelor pentru trenul accelerat — va fi urcat de asemenea în mod simțitor. Numărul zonelor va fi urcat peste 16 — formându-se pentru depărțări mai mari zone noi.

Tot astfel va fi urcat și tariful pentru mărfuri, cu deosebire pentru cantitățile sub 10000 kgrame.

— **Dramele geloziei.** In Ponadico, țărancă Pepaoli mânăta de o gelozie bolnăvicioasă ce pusese stăpânire pe sufletul

seu impresionabil, bănuind că grațioasa Francesca, fetița ei de 16 ani ar avea relații cu însuși tatăl ei vitreg, — a gătit în somn pe propria sa fiică.

Fapta a săvârșit-o probabil într'un acces de nebunie, căci trezindu-se la realitate, s'a dus pe un câmp unde s'a sinucis. Fata mai mică, sora Francisciei înțelegând cumplita crimă săvârșită de mamă-sa, a inebunit.

— **Invitare.** Inteligența română din Șinca nouă, vă invită cu toată onoarea la Producțiunea teatrală muzicală-declamatorică, împreună cu joc, ce se va aranja Duminecă în 16 (29) Ianuarie 1911 în edificiul școlii confesionale din loc. Inceputul la 8 și jum. seara. Comitetul aranjator. Prețurile de intrare: de familie 3 Cor. de persoană 1 Cor. 20 b. Venitul curat este destinat bibliotecii parohiale din loc. Suprasolviri și oferte marinimoase să primesc cu mulțămintă și se vor cuita pe cale ziaristică. De mâncări și beuturi se va îngriji comitetul. NB. Pentru P. T. oaspeți cari vor veni cu trenul de seara, vor aștepta căruțe la gară. Program: 1. Două cântări cu copiii de școală. 2. Declamațiune. 3. Două cântări cu corul tinerimei. 4. Teatru: Arvinte și Pepelea, comedie într'un act de V. Alexandri. 5. Șezătoarea (tablou viu și doine populare). 6. Declamațiune. După producțiune urmează joc. NB. Jocul se va începe cu Bătuta și Călușerul.

— **Dare de seamă și mulțumită publică.** La producțiunea teatrală împreună cu dans, care a avut loc a 2-a zi de Crăciun în sala dela Hotel «Paris» (Sorea), s'au încasat suma totală de 302 Cor. 60 b. Subtrăgându-se toate spesele avute a rămas un venit curat de 52 Cor. 6 b., pe cari subscrisul i-am dat la mâna Reverendisimului d-n N. Borzea protopop.

În suma încasată socotesc și suprasolvirile ce au dăruit următorii marinimoși domni: Dr. Ioan Șenchea, avocat, 5 cor., Nicolae Borzea, protopop, 4 cor. 40 bani, Danilă Gabor, inginer, 4 cor., Victor Pildner v. Steinburg 3 cor., Ion Dejenariu, 1 cor. 20 b., Ilie Beleuță 1 cor. 80 b. Ioan Oancea 1 cor. Neuman Bernath 1 cor. B. Buzdugau 1 cor. Sabin, com. 60 b. Primească și pe această cale marinimoșii d-ni sincerile noastre mulțumiri. În numele comitetului aranjator: *Axente Tuttoiu.*

— **Pentru cei cari au rude și cunoscuți în America.** Pentru a scăpa confrății noștri cari trăiesc în America din ghiarale agenților streini, cari folosindu-se de nepriceperea lor, comit mai multe abuzuri spre paguba confrăților noștri, am intrat în legătură directă cu institutul financiar „Bank of Europe” First Avenue and 74-th Street, New-York City din America, care stă sub controla statului, așa că eventualele perdeni sunt eschise. Acest institut, pentru a putea sta cât mai mult în ajutorul emigranților din America a înființat secțiunea română, care cu plăcere servește confrăților noștri cu sfaturi esperte și le dă îndrumările necesare. De oarece stă în legătură cu întreaga Europă, dar mai cu seamă cu Austro-Ungaria, este în plăcuta poziție de a putea efectua toate transacțiunile de bani, afaceri juridice și familiare (de moștenire), cu cea mai mare promptitudine și pe lângă condițiunile cele mai ieftine.

Deci rugăm pe cei cari au rude și cunoscuți în America a atrage atențiunea

rudelor și cunoscuților lor asupra susamintitului institut, căci concretând ei afacerile lor acestei bănci, vor fi scutiți de toate neplăcerile și vor putea economiza spesele ce li-să pun din partea nemiloșilor agenți streini.

Tot prin acest institut se poate dispune ca banii trimiși din America să fie depuși la institutul nostru din Budapesta și noi plătim după banii depuși la noi $4\frac{1}{2}\%$ netto la sută și noi plătim darea. Ori și care deponent poate dispune despre banii depuși la noi, fără abdicere, până la suma de 25 de mii de coroane. Pentru a ne putea adresa prin epistolă celor din America, rugăm pe rudele și cunoscuții celor din America a ne comunica adresele lor. La toate întrebările răspundem cu întoarcerea postei. Cu distinsă stimă: Ustredná Banka Ucastinny Spoloc, Banca centrală societate pe acții, Bpesta, V., Sas-utca 24, I.

— **In atențiunea compozitorilor și familiilor proprietare de păduri.** În curând va eși de sub tipar traducerea în limba română a **Statutelor pentru folosirea și manipularea pădurilor.** Ceice voiesc să-și procure această carte de mare folos, sunt rugați a să însinua la tipografia C. Popp.

Din povețele țaranului cuminte.

... Hei, dragii mei! multe mai sunt năcazurile dreptilor... Când mă gândesc la traiu amărât și plin de ticăloșii, ce-l duc unii îmi vine să plâng mereu și să vărs șiroaie de lacrimi văzând soarta tristă și nefericită, în care se află cei ce iubesc glăjuța și sunt cuprinși de boala beuturii, adecă sunt beutori. Și cum să nu te îngrozești și să nu te umpli de griji, când astăzi nu numai bărbații tari și zdaveni dau pe gâtje la vale rachiul otrăvitor, până-ce nu mai știu de ei, fără și flăcăii tineri și muierile slăbuțe la trup stau să moară după beutură, ba ce-e mai mult și copiilor micuți li să dă veninul acesta zicându-i: *bea, dragu tatii să te areți om voinic ca și tatăto.*

Nu era așa în zilele mele. *Mai de mult în crijmă nu găsi ai pe nici un bărbat tinăr, căci era rușine, ci numai pe câte-un bătrân, ce o lucrat și muncit destul și acum venea să-și înmoaie puțin oasele, cu atâta mai puțin neveste n'aveau ce căuta la crijmă. De ficiori și de băeți nici nu mai vorbesc, căci de găsia tatăl pe ficioroso în crijmă lângă glăjuța pune a mâna pe o deschicătură de lemn și numai ce mițio învârtea pe spatele ficiorului, de nu-i mai venea cât trăia el să beie otravă. Iar dacă se mbăta atunci după-ce'l îmblătea bine îi zicea: știu ce, eu nu vreau să-mi faci tu casa mea de rușine, ori lasă-te de beutură ori dacă nu îți pui zdranțele 'n spate și te duci în lumea largă, unde te o milui sfântu ti-i căi tu, când îi umbla pela usile străinilor.*

Astăzi, ferească sfântu! câte primejdii și nenorociri aduce asupra omului băutura fără samă a rachiului veninos. Într'un sat auzi, că 2 prietini buni, bând în crijmă s'au luat la ceartă și anul scoțând briceagul la împlântat în pieptul celui alt. Dincolo auzi cum înbătându-se bărbatul a venit acasă și a bătut muieria cât a lăsat-o mai moartă.

Într'alt sat se spune, că bărbatul scurge la păhare, în vreme ce muieria lipsită

și năcăjită, că-i mor copilașii de foame vine la crijmă și-l roagă ferbinte să se 'ndure și să-i fie milă dacă nu de ea cel puțin de sufletele nevinovate ale copiilor lui și să le trimită ceva de mâncare, bărbatul înse amețit de puterea veninului, nu mai simte nici o durere pentru nime, se gândește numai la burta lui și văzând că nevasta nu încetează cu rugămintele ei se ia după muierie. Aceasta mergând acasă îi iese încale cei doi copii ruși de foame o prind de haină și strigă deșnădăjduți: să ne dai să mâncăm. Dintr'alt loc auzi, cum bărbatul hoinărea cât era ziua de mare, iar nevasta lui ducea pe ascus bucatele jupânului Morit, care 'n schimb îi da o glăjuță cu otravă și au beut amândoi până-ce au ajuns pe drumuri. Și iarăși nu arareori se spune că ficiorii din cutare sat s'au strâns la crijmă și-au beut până-ce au ajuns la ceartă iar de aici la bătaie cu ciomegile, ori că aceia cari au venit de curând din America s'au pus și-au beut în vre-o 2—3 ceasuri vre-o câte-va lăzi de bere, apoi s'au apucat de rachi și-au cheltuit, tot ce-au câștigat în ani de zile cu multă greutate în America depătată, de unde n'au știut c'or mai veni ori acolo o-să fie îngropați.

În ziua de azi dela cel mai mare până la cel mai mic, dela cel mai bătrân până la cel mai tinăr, dela cel mai tare până la cel mai amărât, dela cel mai bogat până la cel mai sărac, învățat neînvățat, domn o pincă, bărbat și muierie, cu toți dearândul dau pe gâtje la vale rachiul veninos al jidanului și beau până se căușesc de cap, cât nu mai știu ce vorbesc, nu mai știu umblă, ci spun câte năzdrăvăni și minciuni și măsură drumul de-a lungul și de-a latul.

Și oare, cari sunt pricinile, de e așa lăjită boala beției, beutura veninului ucigător? Iată cu ce vorbe stă înainte un beutor, când îl întrebi că pentru-ce scurge așa de des păhărelele pline cu venin?

Uite eu lucru mult, umblu în cărăușie și venind acasă m'apuc să-mi lucru moșioara mea așa, că sara așa mă simt de trudit și de ostenit, că nu-s bun de nimic. Atunci trebue să iau o țăr de otravă de asta să-mi înmoiu puțin oasele.

Altul zice: eu, cât e ziua de mare trag coasa și-o mân bărbătește și-acum dacă nu mi-aș uda puțin gâtjele n'aș putea cosi toată ziua ori cel puțin zile de arândul, precum fac, când beau.

Altul spune eu lucra la pădure și-apoi vai cât e de greu să ridici mereu săcurea 'n sus și să dai cu putere în lemnul pe care vrei să-l crepi, dacă numai ai câte-o glăjuță, carea să-ți mai dea câte-o țăr de putere. Altul în alt chip cearcă să se scoată din incurcătura, în care l'ai adus. Dar toți aceștia mai zic și aceea, că mănă slab și dacă n'or bea atunci curând se duc pe Olt. Voi ce credeți că-s adevărate toate acestea, câte le zice omul beutor. Da de unde. Dacă el lucrând toată ziua s'o ostenit așa cât abea se mai poate mișca pentru-ce merge el oblu 'n crijmă și nu merge acasă să mănă și să se sature bine și-apoi să bea un păhărel sau doauă? Cel care vine dela coasă, trecând pe lângă jupănu pentru-ce se bagă înlăuntru să-i dea bună seara și acesta-i mulțăminte aducându-i o glăjă de rachi, apoi încă una și încă una până ce să amețește binișor? Merge acasă și când îl chiamă nevasta la mâncare

zice că nu-i trebuie, ori o suduie și-i zice câte și mai câte vorbe rele.

Cel care e căraș pentru-ce se oprește pela toate crijmele și bea până se face turtă? De ce nu mănca una bună și apoi să-și vadă de drum? Și apoi toți ăștia, cari beau otravă pentru ca să se întărească și să capete putere pe zi ce merg is tot mai amărăți, tot mai nevoiași, ochii li se bagă 'n cap, obraji li se zbârcesc, mânilor și picioarele încep să le tremure și numai ce auzi odată trăgându-se clopotele după astfel de oameni fără minte.

Voi să știți, că nu beutura e aceea care dă putere și-l întărește pe om pentru ca să lucre, ci mănca il face pe om zdravăn și-l ajută să dea piept cu năcazurile vieții. Dacă astfel de oameni ar mănca bine și n'ar pune de loc rachiul pe limba lor ori îl puțin nu s'ar face noacă de beutură ei ar fi în rând și n'ar mai trebui să se plângă și unuia și altuia, că-i cam betegos și nu poate lucra.

Zic apoi unii, că n'au pe ce să mănecum se cade, că abea câștigă câți-va crețari și așa nu poate face mai nimic. Ei zic, fără să se gândească la aceea, că numai punând crețar lângă crețar poți face ceva. Bani aiă, cât de puțini or fii nu-i deie pe venin, ci să și-i adune și bare-mi numai la 2—3 zile să mănca una de să-i fie hasnă și tot i-a umbla mai bine, decât pururea flămând și să bea numai rachiul, care nu-i dă putere, fără numai îi dă o țăr de curaj și-apoi îl slăbește din ce în ce tot mai tare.

Așa-s oamenii, cari beau, într'una câte-o glăjuță două, dar pentru acea nu-și lasă lucru îndărăt. Mai rău o duc și mai blăstâmați is de D-zeu ai ce stau toată ziua 'n crijmă până ce alți muncesc, de nu mai știu ai cui sunt.

Și-acum v'as spune și despre bătuții de D-zeu, cari nn sunt vrednici să-i mai lase Dzeu nici o clipă pe pământ, dar îi las pe altădată căci vedeți voi, că-i vremea târzie. Vă las cu bine.

Badea George.

Dela „Asociațiune.“

„Biblioteca populară a Asociațiunii.“

Vestim, cumcă broșura sau cartea întâia din „Biblioteca populară a Asociațiunii. a eșit de sub tipar, și îndată ce vom obține favorul cerut dela Direcțiunea poștelor se va și trimite tuturor abonenților ei.

Forma plăcută și cuprinsul atrăgător va răsplăti în deajuns, așa credem, puțină întârziere, provenită de altcum din cauze neatârătoare de voința noastră. On. preoți, învățători și toți cărturarii noștri dela sate și orașe, să roagă cu stăruință, ca să nu pregete ba să-și țină de o sfântă datorință și mândrie națională a înscrie cât mai mulți membri și acolo unde până acum nu sunt, ca acest izvor de adevărată lumină să pătrundă în toate părțile locuite de frați de ai noștri, până în cea mai umilită colibă din întinsul câmpiilor sau din creerii munților, și prin aceasta să ducă tuturor razele cele binefăcătoare ale lumii în dulcele nostru graiu românesc. Grăbiți dară peste tot locul cu abonamentele și cu înscrierile de membri ajutători, ca marea noastră sărbătoare a aniversării a cincizeca dela întemeierea „Asociațiunii“ ce se va serba în acest an

să ne aple pe toți înșiruiți sub flamura culturii, desfășurată de „Asociațiunea“ noastră.
Editura „Bibliotecii“.

Scrisoare din America.

Iubite vere! Iartă că numai acum îți răspund la cartea ta din urmă, căci de! și eu îmi am năcazurile mele. Uite am pățit multe cu joiana ce am cumpărat-o la târgul de toamnă din V. g. avea ceva năcaz înlăuntru, dar atunci n'am băgat de samă. La vre'o câteva săptămâni m'am pomenit deodată, că joiana nu mai mănca nici mai mugește ci stă posomorâtă 'n grajd. Chematam pe mulți oameni pricepători în ale boalei dar nici unul n'a știut ce are. Am adus și pe doftoru și nici el n'a avut cei face cu toate doftoriile, ce i le-a dat. În loc să-i fie mai bine, din ce în ce îi umbla mai rău și i-se face și 'n afară o beșică, iar grumazul i se 'ngroșă până 'n cele din urmă văzând, că nu mai e scăpare am lovit-o 'n cap să se mai chinuească sărmana i-am luat pielea și-am îngropat-o, asta a fost soartea joianei. Pela voi acasă stau treburile destul de bine. Socrut-o lucră cu grije moșia, așa cât nu sunteți îndărăptul tuturora. Nu-i vorba mai înghite și cât o glăjuță de rachiul uneori și mai mult, dar nici când nu se imbată și e om de înțelegere. Nevasta își e sănătoasă și lucră cât poate, dar întruna se gândește la tine. Copii și sunt drgălași și frumușe-i umblă veseli la școală și-s tot o voie mititeii. Știi rău o ducem cu școala de când erai încă pe acasă, și că ni s'a început năcazul cu ea. Și-aduci aminte atunci, că noi voiam să ordinăm puțin și să facem pe pofta inspectorului, dar dascălu și cu inspectoru ziceau că aia nu mai e bună și trebuie să facem alta din nou și 'n alt loc. Și ce e mai mult aceia să fie comunală, bagă samă dascălu ne-o adus asta pe capul nostru căci el zicea cătră oameni, că e mai bună școală comunală, fiind că tu ridici numai școala dar statul îți plătește dascălu, dar și-o uitat sărmanu să le spună și aceea că în școală comunală nu mai ești tu stăpân ci statul. De atunci însă tot mai rău o duceam cu ea. Când voiam să ne apucăm de ea, numai ce vine solgăbirău cu doi jandari și ne răpesc dela lucru. La o săptămână vine notarul și 'npreună cu comitetul comunal cumpără un loc pentru școala cea nouă. Apoi ne adună pe toți la cântărlărie și ne întreabă, că voim să luăm bani împrumut și să facem școala ori nu?

Noi încă i-am spus verde, că nu ne învoim, căci noi avem școală. El n'a mai zis nimica ci a făcut ce-a făcut cu primariul și comitetul și după cum am auzit au luat bani împrumut pe spatele noastre. Dar să nu-i pună D-zeu sfântu, să meagă la careva după bani căci acolo o să-i rămână oasele. Auzi tu mișelii de acelea, să te facă dator cu sila. Cică pe cel mai sărac om vine cam 20 zloți și camete pe ei iară pe cel mai bogat preste o sută. Acum gândește și tu de unde mama focului, am da atâția bani cu atât mai vartos, că în anu ăsta nu s'or prea făcut bucatele și ne mor vitele. Satu e în fierbere și nu știm ce se va alege din asta.

Săți mai spun o veste tristă și dure-roasă, ce s'o întâmplat numai 'n zilele aceștea și cari bagă fiori în tot omul cu mintea la loc. În satul Gălați de lângă Olt fiind alegere de primar oamenii au voit să

il pună tot pe cel vechiu, dar solgăbirău n'a vrut ci pe altu un crăjmar. Poporu se tulbură puțin și atunci jandarii, ce erau în fața primării au și slobozit puștile așa, că o pușcat pe vre-o câți'va din ei. Vezi ce face stăpânirea cu noi? Vezi cum ne impușcă jandarii, ca pe niște câni și apoi răd una bună, iar domnilor le țapă câte un bacșiș? Voi vă duceți în America și pe noi ne bat, ne pun biruri grele, ne fac datori cu sila și 'n urmă ne dau glonț și ne trimet pe lumea ceialaltă ca pe niște câni așa ne inpuștinăm și rămânem acasă tot oameni nevoiași, uite ce fac cu noi, că nici nu ne bagă în samă ai mai mari, ci fac ce vreau cu noi. Iam să fim cu toți pe acasă și să punem umăr la umăr să vezi, că n'ar sloboade așa ușor glonțu din pușcă. Ce să-i faci? Bag samă asta este soartea noastră: Să trăim muncind ca vitele și trăgând la năcazuri, de nu mai știm ai cui suntem și cu toateaceștea să fim pușcați! Vom răbda și suferi, până om putea și până ni-o lăsa Cel de sus, dar va fi vai și amar de nelegiuți când îi va ajunge urgia și răsplata Dreptului Judecător! Va da bunul D-zeu doar și pentru noi vre-o zi senină și de bucurie.

Dumnezeu și-ajute să te întorci curând și'n pace acasă.

Al tău văr

Simion.

ECONOMIE.

Povestea viei.

(Urmare din Nr. 24—1910, al „Țarei Oltului“ *).

Curățitul (plivitul) viei e un lucru mare. Cu aceste cuvinte m'a întâmpinat pre mine autorul acestui tractat, Dnul *Kleihempel Károly*, funcționar în pensiune al statului, care pentru ca să se mai ocupe cu ceva, s'a fost aplicat în 1906, și ca scriitor la perceptoratul de dare din Făgăraș, și carele ca un venerabil domn bătrân făcea preumblări pre Drumul cătanelor dela tir (locul de pușcat), și ajungea bătrânul acesta cuminte până la via mea, lângă carea să puna jos, și își aprindea ciubucul animat într'o vârgă lungă de un metru. Mi s'a recomandat ca fost proprietar al unei viei de 5 jugare, din părțile Bistriței, carea în urma unui faliment ca comerciant, i-s'a vândut de creditorii. Astăzi acest venerabil trăiește în *Alibunar* (Bănat).

Curățitul (plivitul) este un lucru mare, și să bagi de samă, onorate părinte, ce te voiu învăța eu, căci îți va prinde bine, și Dtale, și altora, cari te vor asculta și pre Dta, după sfatu meu (învățătura mea).

S'a desbrăcat omul acesta, — care avea ceva profetie în ochii cei lăcrămau, îl durea după via dânsului pierdută, — de roc; și rămânând numai în cămașă, și-a resfrânt mâne-

* Credem, că facem un bun serviciu cetitorilor noștri și mai ales aceluia, cari să ocupă cu cultura viei, publicând în coloanele foaiei noastre urmarea din „Povestea viei“ de păr. N. Aron din Gălați, ce a fost început publicarea ei în coloanele foaiei „Țara Oltului“.

cile, și scoțindu-și dintr'un buzunar al nădragilor un cuțitaș cu mai multe tăișe (era un briceag foarte fin), m'a poftit la cea mai stufoasă viță din tabla II. din colțul din sus, de cătră cărare, ca să-mi arete *curățitul (plivitul) viței de vie.*

Vița era în starea după înflorire. Din tulpină și de pe cerc, crescuse mlădițe multe (surcei), și mai toate erau lungi 25--50 centimetri. Erau și struguri pe mlădițe destui, alții mai mari, și alții mai mici.

Uită-te părinte! Eu mă pun stând în picioare lângă parul (țepușul) viței. Cu amândouă mâinile răsfoesc (îndepărtez) surceii crescuți din tulpină și din cercul viței, — și mă uit mai întâi *de deasupra viței*, cari surcei sunt crescuți din tulpină, și cari de pe cerc. Din surceii crescuți din tulpină îmi aleg 2—3—4, cari sunt crescuți mai jos. Din aceștia pre cel mai de jos (inferior) îl scurtez în 2—3—4 muguri pentru sămânța (cep), și pre ceilalți surcei (mlădițe frumoase) mai lungi, îi las fără să-i retez să crească în voia lor, cât de lungi, pre lângă par.

Ca să nu greșesc, mă pun și șed sub viță, privind creșterea mlădițelor de rezervat și *de desuptul viței.* Mai întâi las *cep* (mlădița de sămânță), apoi las alte 2—3—4 mlădițe, în scopul producerii anului viitor; iar pe toate celelalte mlădițe cu struguri (productive) le retez, dela strugurul ultim de cătră vârful mlădiței, în dosul alor 2—3 muguri (frunze), — și aceasta pentruca sucul să se concentreze în struguri, ca să se desvoalte mari.

După alegerea celor 2, 3 ori și 4 mlădițe menite a crește și mai lungi în vară, cărora nu-i iertat a li-să tăia vârful, și după scurtarea mlădițelor cu struguri, pentruca sucul să se concentreze în struguri, cari au să se desvoalte cât de mari, — toate alte mlădițe fără struguri și toți căreii îi tăiem cu foarfeca. Numai la puține vițe, mai slăbuțe în desvoltare, cari le găsim fără struguri, sau și la unele vițe struguri, slăbuțe în creștere, mai lăsăm ici coala și mlădițe fără struguri fără să le tăiem cu totul, dar pe cari de altcum le scurtăm (ciupim) la vârf, cari mlădițe au menirea să umbrească strugurii de arșița soarelui, și la vițele fără struguri să le întărească în desvoltarea lor neputincioasă.

(Va urma).

POEZII POPORALE.

— Din Ohaba, comit. Făgăraș. —

Culese de Valeriu Crișan.

Frunzuliță ca earba
Rău m'o blăstămat maica,
Rău m'o blăstămat și-o plâns
Rele zile mi-am ajuns,
Să umblu prin țări steine,
Unde nu cunosc pe nime,
Numai frunza și earba,
Că de-le-s și-n țara mea!

Cuprinsu-i cerul de nor
Suflețelul meu de dor,
Cuprinsu-i ceru de stele
Suflețelul meu de jele.

Cum nu-i doru mare căne?
Peste câte dealuri vine
N'alege dealu de mare,
De vine fără cărare.

De cine doru să leagă
Nu-și mai poarta mintea 'ntreagă,
Că de mine s'o legat
Și-n grea boală m'o băgat,
Bolesc boale pe picioare
Și nimica nu ma doare.

Bate vântu, earba crește
Dorul mândrii mă topește
Bate vântu, earba pică
Dorul mândrii rău mă strică.
Dorule, ce ți-am făcut,
De mă porți așa urât?
Dorule, ce ți-am stricat,
De mă porți seara prin sat?
Dorule, ce-mi bagî de vină
De mă porți seara prin tină?

Pasăre de pe cel lac,
De nu văd pe badea zac,
De nu-l văd pân' la ojină
Seara nu-mi trebue cină,
De nu-l văd până la prăz,
Mă lovește dor și plânns.

Și s'a dus badea cu caru,
Mânce-l truda și amaru,
Și s'o dus pe drum departe
Spargei-s'ar două roate,
Să facă din car teleagă
Doar'a veni mai degrabă!

Muierea, care-i muiere
Să aiba la ladă cheie
Să descuie și să iee,
Să meargă-n crâșmă, să beie!

De ar fi crâjma prin pădure,
Să beau, să nu știe nime,
Crijma-i'n vatra satului
Și-n călea bărbatului,
Câte păhăruțe beau,
Atâtea bătaii mai iau!

Auzite dela Tămaș Idomir, june din Ohaba.

CĂRȚI, FOI și REVISTE.

— A apărut „**Foia Școlastică**” cu următorul sumar: Un dascăl: Un salut. — Mureșan T.: Pentru soartea învățătorilor. — Șteu Traian: Activitatea extra-școlară în legătură cu cantoratul (IV). — Pop Ștefan: Școala lui Tolstoi. — Cociș Toma: Trei Doamne. — Dr. Prie Oct.: Răspata păcătoșului. — Costea C. Abcdar de Boeriu — Codrea Recenziune. — De ale Reuniunii. — Colaborator: Informațiuni. — Poșta redacțiunii

— A apărut „**Revista Economică**” cu următorul sumar: Memoriul d-lui Dr. Mih. — Revista financiară: Situațiunea. Cronică: Loteria de clasă ungară privilegiată, Subscripțiunea la noul împrumut ungar de K 200 milioane.

„**Farafasticuri**” o colecție de verșuri de petrecere, cu portretul și iscălirea autorului, de Haralamb Călămăr: Prețul 50 fil. Să află de vânzare și la adm. foaiei noastre

Piața de bucate în Făgăraș.

14/27 Ianuarie 1910.

Grâu	pro 100 kl. cor.	19.—
Secară	» » » »	12.40
Ovăs	» » » »	13.—
Orz	» » » »	13.—
Cucuruz vechiu	» » » »	10.—
Cucuruz nou	» » » »	10.—

EDITOR-PROPRIETAR și REDACTOR RESP.
CONSTANTIN POPP.

DE VÂNZARE

o prăvălie și o cârciumă

aflătoare într'o comună mare românească nu tocmai tare departe de Făgăraș. Prăvălia și cârciuma e provăzută cu licenție proprie de beuturi spirituoase și de tutun, afacerea e bine cercetată unde să face vânzare zilnic de 50—60 cor. despre care proprietarul garantează. Casele constau din 5 încăperi o culină de iarnă și vară, curte, șură, grajd, fântână, grădină de legumi și de pomi etc. etc., din cauza bătrânețelor înaintate să vinde din mână liberă.

Informații mai deaproape să pot lua la administrația foaiei noastre.

1—3

AVIS!

Toți acei domni, cari reflectează a fi aplicați de **Secretari** cercuali la **Așociația Eșechiana** de ajutorare reciprocă, sunt rugați ași împărtăși adresa și înprejurările private, cât de curând la **Direcțiunea, pentru Ungaria: Temesvár, belváros, Hunyadi-ucza 4.**

ATENȚIUNE.
"AIDA" VERGE și BLUE STAR CONTINENTAL

hârtie de cigarette veritabilă numai cu insigniile ce se văd pe anunț!
FERȚI-VA DE IMITAȚIUNI FĂRĂ VALOARE!

FÂN și OTAVĂ

prima calitate, se află
de vânzare

► în cantitate mare și mică la: ◀
Dr. Ioan Șenchea, adv. în Făgăraș.

Nu mai sunt dureri de stomac!

A KAKUKFŰ KESERŰ
HASZNÁLATA

Medicamentul de casă patentat larba amară a cocoșului după o folosință de câteva zile încetează cu totul lipsa de apetit, vărsarea nervositătea de stomac, diareea și orix x x ce durere de stomac. x x x

Prețul unei sticle mici 80 fill.

x x O sticlă mare 2 cor. x x

Trimete în provincie 6 sticle mici sau 3 sticle mari cu rambursă deponitarul:

Szentgályi Dániel, farm., Gödöllő

Să vă păziți de imitații! Veritabile sunt numai când pe dop și pe acoperiș e patenta: „elix fumar. off“

La tipografia noastră să află de vânzare prețioasa cărțică: „*In amintirea Canonic. Augustin Bunea.*“
Prețul 50 bani, plus 10 bani porto

!! Fiți bine atenți la adresă!!

Plecarea la

AMERICA

din L'Havree în toată Sâmbăta,
din Viena în toată Marția.

Bilete să capătă pe calea

„Französische Linie“.

Bilete de tren spre America să pot capătă pentru toate stațiunile cu prețuri originale.

Informații mai de aproape servește franco și gratis biroul:

„Französische Linie“

VIEN, IV., Wiedener Gürtel Nro. 12.
(Gegenüber der Süd- und staatsbahn.)

!! Fiți bine atenți la adresă!!

Numai
K 3.50

Nici ca se poate
mai ieftin

un ciornic de buzunar, de nickel remontoir sistem „Roskopf Patent“ cu lanț elegant și juju Cor. 3.50. Trei bucăți Cor. 9.50

Să trimite cu rambursă de firma:

MIHAEL HOROWITZ
KRAKAU, Dietla Nr. 57/c.

FABRIEI de GHIATĂ INSTALAȚIUNI RECORITOARE

după sistemul eminent de amoniac al
Firmei Borsig, sau după sistemul compresor cu acid carbonic probat, precum

INSTALAȚIUNI COMPLETE ABATOR (helitóre)

liferează în executarea cea mai bună

Firma SCHLICK soc. pe acții
turnătorie de fer și mașini

Budapest, Váci-ut Nr. 45-47.

Numerii de telefon:

74-76, 74-77 și 98-58 (Interurban).

- Cu prețuri curente servim gatuit. -

Trimiteți băieți la cursul
practic de altoit!

„MUGURUL“

însoțire economică-comercială,
ELISABETOPOLE (Erzsébetváros) Kisküküllőme.

!!! Altoi de viie!!!

Calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de VIN și de masă. VIȚĂ americană cu și fără rădăcini, OCHIURI de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Să află de vânzare
la

însoțirea econ.-comercială
„MUGURUL“

ELISABETOPOLE (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Material disponibil în altoi peste

doi (2) milioane.

Școalele de altoi nu fost atacate de prenosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pre credit cele mai ușoare condiții
plătire pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.
Însoțirea primește elevi gratis pentru învățarea altoitului și manipularea școlii de altoi.

Români! Trimeteți băieți la
cursul practic de altoit!!!

Pratii GINGOLD, Brasov

Strada Hirscher Nr. 4.

Recomandă On. public bine asortată și marea
Prăvălie de coloniale, fructe sudice,
zarzavaturi, poame și struguri.

Fabrică de Conserve de pește.

Pește proaspăt. DEPOU de pește sărat,
în engro și en detail.

Cu prețurile cele mai ieftine.

Comandele primite se efectuează prompt cu
poșta și cu gara, zilnic.

NB. Prețuri curente la cerere să trimit gratis.

Spre binevoitoarea luarea aminte celor ce se căsătoresc!

INELE de logodnă precum și DARURI de NUNTĂ
cari și în RATE să pot plăti.

Izvorul cel mai potrivit de cumpărări!

Cele mai frumoase oroloage de: ZENITH și OMEGA
de aur, argint și de oțel. — OROLOAGE de Schaffhausen,
de aur și argint provăzute cu atestate.

Mare asortiment în obiecte de Aur, Argint și
Argint de China. — Orolage de deșteptat, și tot-
felul de pendule — Gramofoane cu cele aparțină-
toare plătite de cântece luate mai noi.

Să află de vânzare cu prețuri ieftine la

Rosenbaum József giuvarier și ciornicar
Făgăraș, piață mare nr. 17.

La tipografia dlui C. Popp în Făgăraș
să află de vânzare cu prețuri originale:
CALINDARE pre anul 1911.